

# KOM GODT VIDERE



**VEJLEDNING OM FLEKSJOB, REVALIDERING  
OG FØRTIDSPENSION**





# FORORD

I DSA arbejder vi ud fra mottoet »Din sikkerhed altid«. Det betyder, at du kan forvente støtte fra DSA gennem hele dit arbejdsliv. Vi har lavet denne pjece til medlemmer, der af helbredsmæssige årsager har begrænsninger i arbejds-  
evnen, som gør det problematisk at fortsætte med eller at genoptage arbejdet inden for deres fag.

Socialrådgivningen i DSA får mange henvendelser fra medlemmer, der enten er sygemeldte eller risikerer at blive det. Kortvarig sygdom er heldigvis ofte ukompliceret. Men sygdom af mere alvorlig karakter, som har betydning for arbejdslivet og tilknytningen til arbejdsmarkedet, er som regel forbundet med en vis uvished om fremtiden. Også hvad angår økonomi og indkomst.

I pjecen kan du læse om betingelser, regler og muligheder for revalidering, fleksjob og førtidspension, som admini-

streres af din kommune. Du kan også orientere dig om klageregler, forholdet til DSA og hjælpemuligheder i pensionskassen PKA.

Før du søger om hjælp i kommunen, bør du have afklaret, om dine arbejdsmæssige problemstillinger kan løses på arbejdspladsen. Kontakt din faglige organisation for at høre om mulighederne for at blive i arbejde.

Har du spørgsmål om løn- og ansættelsesforhold, herunder opsigelsesregler, skal du kontakte din faglige organisation.

Du kan finde flere oplysninger om bl.a. sygedagpenge i guiden »Hvem, hvad, hvor – ved sygdom«, der hurtigt og klart giver dig overblik over dine rettigheder og pligter i forbindelse med sygdom. Du er også velkommen til at kontakte socialrådgivningen for konkret vejledning.

# INDLEDNING



Selv om din arbejdsevne er nedsat, er der heldigvis muligheder for at fortsætte på arbejdsmarkedet.

En af mulighederne er revalidering, der betyder, at du kan få hjælp til at blive eller komme tilbage på arbejdsmarkedet. Det kan fx være i form af virksomhedspraktik eller uddannelse.

En anden mulighed er fleksjob. I et fleksjob er du ansat hos en arbejdsgiver på vilkår, der tager hensyn til din nedsatte arbejdsevne. Fleksjob kan kun bevilges,

hvis hverken behandling eller revalidering kan forbedre din arbejdsevne.

Endelig er der mulighed for førtidspension. Det kræver, at din arbejdsevne er så nedsat, at du hverken kan revalideres eller varetage et fleksjob.

Det er din bopælskommune, der behandler og træffer afgørelse om, hvorvidt du har ret til revalidering, fleksjob og førtidspension.

# HENT HJÆLP I KOMMUNEN



Er du sygemeldt og får løn under sygdom eller sygedagpenge, vil du allerede være i kontakt med kommunen. Du kan derfor aftale et møde med din sagsbehandler for at drøfte dine muligheder.

Er du ikke allerede i kontakt med kommunen, kan du ringe til kommunen og få en aftale med en sagsbehandler. Du skal være opmærksom på, at du kan søge om revalidering, fleksjob eller førtidspension, selv om du ikke er sygemeldt i dit arbejde.

Selv om du måske kun vil søge om hjælp til fx et fleksjob, er kommunen forpligtet til at vurdere din ansøgning og undersøge sagen i forhold til alle hjælpemuligheder.

Vi anbefaler, at du tager dit cv med til mødet med kommunen og også gerne noterer et par ord om din problemstilling fx hvilke arbejdsopgaver, du kan udføre, og hvilke du ikke magter.

# SAGSBEHANDLINGEN I KOMMUNEN

Efter samtalen med dig vil sagsbehandleren indhente de oplysninger, der er nødvendige for at behandle din ansøgning. Det kan være oplysninger fra læge, speciallæge, hospital, din faglige organisation og a-kassen.

Under sagsbehandlingen kan der blive behov for en statuserklæring fra din læge eller for en speciallægeundersøgelse.

For at afklare mulighederne for arbejdsfastholdelse på din arbejdsplads kan der også blive brug for at holde en eller flere rundbordssamtaler. Deltagerne i en rundbordssamtale vil typisk være dig selv, din nærmeste leder, kommunens sagsbehandler og din faglige organisation, fx din tillidsrepræsentant. Formålet med samtalen er at udarbejde en handleplan, så du kan genoptage arbejdet og finde en løsning, hvor job og helbred passer sammen.

Har du behov for at afklare jobmulighederne inden for dit fag, kan du kontakte jobformidlingen i DSA.





### **Arbejdsevne og ressourceprofil**

For at vurdere din arbejdsevne skal kommunen udarbejde en ressourceprofil med henblik på at beskrive dine ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer i forhold til de krav, der stilles på arbejdsmarkedet.

Arbejdsevnen defineres som »evnen til at opfylde de krav, der stilles på arbejdsmarkedet for at kunne udføre forskellige konkret specificerede arbejdsopgaver med henblik på at opnå indtægt til hel eller delvis forsørgelse«.

Ressourceprofilen skal udarbejdes i samarbejde med dig, og din egen opfattelse af forholdene skal skrives ind i profilen.

Hvis konklusionen i ressourceprofilen er, at din arbejdsevne er så begrænset, at du ikke kan varetage arbejde på almindelige vilkår, er næste skridt at afklare, om du har ret til revalidering, fleksjob eller førtidspension.

# REVALIDERING

Målet med revalidering er at fastholde dig på eller bringe dig tilbage til arbejdsmarkedet og dermed til helt eller delvist at kunne forsørge dig selv. Målet kan også være, at du kan arbejde i et fleksjob.

## Ret til revalidering

For at være berettiget til revalidering skal din arbejdsevne være så begrænset af helbredsmæssige eller sociale årsager, at revalidering er nødvendig for, at du kan fastholde eller få et arbejde. Din arbejdsevne må ikke kunne genskabes gennem andre erhvervsrettede aktiviteter efter aktivloven, beskæftigelsesindsatsloven eller anden lovgivning.

Retten til revalidering er uafhængig af din egen og din ægtefælles eller samlevers formueforhold.

Det kan være nødvendigt med afklarende aktiviteter som fx virksomhedspraktik for at vurdere dine muligheder for at arbejde. Når det er afklaret, hvad der er det erhvervmæssige sigte med

revalideringen, skal der udarbejdes en jobplan. Den skal tage udgangspunkt i hvad, der realistisk og på kortest mulig tid kan bringe dig tilbage på arbejdsmarkedet.

## Revalidering kan bestå af en eller flere af følgende aktiviteter:

- Virksomhedspraktik
- Ansættelse med løntilskud
- Vejledning og opkvalificering
- Uddannelse
- Hjælp til selvstændig virksomhed

## Virksomhedspraktik

Virksomhedspraktik bruges til at afklare om,

- du kan genoptage dit sædvanlige arbejdsområde
- du bør skifte til et andet fagområde
- det er nødvendigt med yderligere revalidering, fx ansættelse med løntilskud, videreuddannelse eller anden uddannelse
- du skal have tilbudt et fleksjob
- der skal rejses sag om førtidspension



Virksomhedspraktik iværksættes typisk for en periode af en eller to gange 13 uger og kan eventuelt etableres efter vejledning fra DSAs jobformidling.

### **Løntilskudsjob**

For at sikre, at du kan arbejde på almindelige vilkår, kan det være nødvendigt med en egentlig faglig oplæring eventuelt suppleret med kurser.

En ansættelse med løntilskud kan også være relevant efter en virksomheds-

praktik, især hvis der er tale om et nyt område eller speciale inden for dit fag.

Du kan få løntilskudsjob både hos offentlige og private arbejdsgivere.

### **Uddannelse**

Er du ikke længere i stand til at arbejde inden for dit sædvanlige område eller fag, kan videreuddannelse eller en helt anden uddannelse være nødvendig for at bringe dig tilbage på arbejdsmarkedet.

# REVALIDERING

## **Selvstændig erhvervsdrivende**

For at få hjælp til at etablere en selvstændig virksomhed skal du have faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomheden. Det er også en betingelse, at denne revalideringsform bedre kan føre til selvforsørgelse end andre former for revalidering.

## **Revalidering – hvor længe**

Revalidering skal gennemføres på kortest mulig tid og som udgangspunkt i højst fem år.

For nogle kan en kortvarig revalidering, eksempelvis en virksomhedspraktik, være tilstrækkelig til at komme tilbage på arbejdsmarkedet. For andre vil det være nødvendigt med et længere forløb med fx virksomhedspraktik, deltagelse i adgangsgivende kurser eller videreuddannelse som en kandidat- eller masteruddannelse.

I særlige situationer kan kommunen dispensere for femårsgrænsen.

## **ØKONOMIEN UNDER REVALIDERING**

### **Ydelse – forrevalidering**

Du bevarer dit hidtidige forsørgelsesgrundlag, fx sygedagpenge, mens du er under forrevalidering. Forrevalidering er de afklarende aktiviteter, som du gennemfører, så en jobplan med konkret erhvervsmæssigt sigte kan udarbejdes.

### **Ydelse – revalidering**

Når din jobplan er fastlagt, starter du på den egentlige revalidering. Under revalideringen får du revalideringsydelse. For personer over 25 år svarer det til den højeste arbejdsløshedsdagpengesats. Ydelsen udbetales typisk månedsvis bagud. Se den aktuelle sats på [www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk).

### **Ydelse – løntilskudsjob**

Er du ansat med løntilskud, får du som minimum den mindste overenskomstmæssige løn (inkl. pensionsbidrag). Er du på nedsat tid, reduceres lønnen tilsvarende.

Arbejdsgiveren udbetaler lønnen, som kommunen giver tilskud til.

### **Ydelse – selvstændig virksomhed**

Der gælder helt særlige regler for revalideringshjælpen, når revalideringen består i etablering af selvstændig virksomhed. Du kan hente oplysningerne i kommunen.

### **Transport**

Overstiger den daglige transport 24 km, kan du få dækket udgifterne til km ud over de 24.

Kommunen betaler den fulde transportudgift, hvis udgiften er en følge af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

### **Bøger og hjælpemidler**

Du kan få dækket nødvendige udgifter til bøger, kursusafgifter, undervisningsmaterialer m.m. Du kan desuden få hjælp til arbejdsredskaber, personlig assistance og mentorordning, hvis det er nødvendigt for, at du kan gennemføre revalideringen.

Du kan læse mere om disse muligheder på [www.socialtengagement.dk](http://www.socialtengagement.dk)

### **Fradrag i revalideringsydelsen**

Du må som udgangspunkt ikke have arbejde, mens du gennemfører den egentlige revalidering. Din kommune kan dog godkende, at du arbejder, hvis det er foreneligt med jobplanen. Har du arbejde, skal du derfor oplyse det til kommunen.

Indtægter fra arbejde på over 12.000 kr. brutto pr. år trækkes fra revalideringsydelsen.

Har du indtægter fra løbende udbetalinger fra forsikringer og pensionsordninger og løbende udbetalinger af erhvervsevnetabserstatning, bliver de trukket fra i revalideringsydelsen, hvis indtægterne sammen med ydelsen overstiger din hidtidige løn.

Feriepenge fra tidligere arbejdsforhold og overskydende skat berører ikke revalideringsydelsen.

# REVALIDERING

## **Opfølgning**

For at sikre at jobplanen følges og gennemføres, skal din kommune følge op på jobplanen hver tredje måned.

## **Sygdom og barsel**

Du kan fortsat modtage revalideringsydelse under kortvarige afbrydelser som eksempelvis sygdom i op til seks måneder. Afgørende er, at afbrydelsen ikke har betydning for jobplanens mål og indhold.

Når jobplanen opretholdes, bevarer du revalideringsydelsen under fravær ved graviditet, barsel og adoption. Revalideringsperioden og femårsfristen kan så forlænges med fraværsperioden.

## **Ændringer i revalideringen**

Der kan ske ændringer i dine personlige forhold eller på arbejdsmarkedet, som gør det nødvendigt at ændre jobplanen eller afbryde den. Hvis det sker, er det vigtigt, at du i god tid taler med din sagsbehandler, så ressourceprofilen kan blive ajourført.

For at sikre dig ret til revalideringsydelse under en ændret jobplan eller ret til ledighedsydelse (ved visitation til fleksjob) efter revalideringen, er det vigtigt, at det sker, mens du får revalideringsydelsen.

Afbryder du revalideringen, kan kommunen standse revalideringsydelsen.

Hvis du må opgive jobplanen af helbredsmæssige årsager, kan din ret til dagpenge i DSA være eneste mulighed for efterfølgende at få sygedagpenge.

## **Medlemskab af DSA**

Vi anbefaler som udgangspunkt, at du bevarer dit medlemskab af DSA, mens du er under revalidering – som minimum så længe, du opfylder beskæftigelseskravet.

Medlemskabet kan være en fordel, hvis du flytter til anden a-kasse, efter du har afsluttet en uddannelse. En udmeldelse kan også betyde, at du mister retten til efterløn. Du bør derfor kontakte DSA, inden du melder dig ud.

## **Arbejdsløshedsdagpenge efter revalidering**

Er du ledig, efter du har afbrudt eller afsluttet din revalidering, har du som medlem af DSA mulighed for at søge om arbejdsløshedsdagpenge.

For at have ret til arbejdsløshedsdagpenge skal du opfylde flere betingelser. Det drejer sig bl.a. om beskæftigelseskravet, der betyder, at du som fuldtidsforsikret skal have 1.924 løntimer inden for de seneste tre år. For deltidsforsikrede er kravet 1.258 løntimer. Timer i revalideringen tæller ikke med.

Treårsperioden kan forlænges med op til to år, hvis du har fået syge- eller barseldagpenge i treårsperioden. Revalidering kan uanset indhold ikke føre til en forlængelse af treårsperioden. Er du ledig efter afsluttet revalidering, er det derfor en forudsætning for at få dagpenge, at du kan opfylde beskæftigelseskravet.

Har du tidligere fået udbetalt dagpenge fra DSA, kan der gælde andre regler for at genoptjene dagpengereetten.

For at få dagpenge skal du være aktivt arbejdssøgende og stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Er du fuldtidsforsikret medlem af DSA, skal du kunne og ville tage arbejde i 37 timer pr. uge. Som deltidsforsikret er kravet op til 30 timer pr. uge.

Det er DSA, der vurderer, om du har ret til arbejdsløshedsdagpenge.

## **Statens Voksen Uddannelsesstøtte – SVU**

Er du i arbejde, kan et alternativ til revalidering være Statens Voksen Uddannelsesstøtte, som gives til bestemte efter- og videreuddannelser. Læs mere på [www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk) under »orlov«.

# FLEKSJOB

Et fleksjob er en særligt tilrettelagt stilling på en offentlig eller privat arbejdsplads, hvor der tages hensyn til dine begrænsninger i arbejdsevnen. Det kan være, at du har behov for mindre belastende arbejdsopgaver, pauser, fravær eller for at arbejde på nedsat tid.

Fleksjob kan også oprettes for selvstændige erhvervsdrivende til fastholdelse i egen virksomhed.

I det følgende beskrives kort hovedreglerne om fleksjob. På Det Centrale Handicapråds hjemmeside [www.dch.dk/publ/fleksjob/](http://www.dch.dk/publ/fleksjob/) kan du læse mere om fleksjob. Du kan også rekvirere en pjece ved henvendelse til Det Centrale Handicapråd.

## **Ret til et fleksjob**

For at have ret til et fleksjob skal din arbejdsevne af helbredsmæssige eller sociale årsager være både varigt og væsentligt begrænset i forhold til alle erhverv. Det betyder, at du ikke kan udføre et arbejde på normale vilkår. Hvis fx lægebehandling eller revalide-

ring kan føre til, at du igen kan klare et almindeligt lønnet arbejde, kan du ikke få fleksjob.

Nedsættelsen af din arbejdsevne skal være dokumenteret i ressourceprofilen. Se side 7.

## **Finde et fleksjob**

Når kommunen har godkendt dig til fleksjob, skal du og kommunen i samarbejde finde et fleksjob. Fleksjobbet kan oprettes på din tidligere, nuværende eller på en helt anden arbejdsplads.

Du kan søge et fleksjob hos en arbejdsgiver som alle andre jobsøgende.

Se mere om jobsøgning og ledige jobs på [www.ijobnu.dk](http://www.ijobnu.dk).

## **Ansættelsen i et fleksjob**

En ansættelse i fleksjob følger de almindelige ansættelsesvilkår, der gælder på arbejdspladsen. Som udgangspunkt bliver jobbet derfor tilbudt som fuldtidsarbejde og med

fuld løn i forhold til de gældende overenskomster.

Har du i din seneste ansættelse forud for fleksjobbevillingen arbejdet mere end 30 timer pr. uge, har du ret til et fleksjob med løn svarende til fuldtid.

Har dit tidligere arbejde været på 30 timer ugentligt eller derunder oprettes fleksjobbet ud fra timetallet.

Du kan alligevel have ret til løn for fuldtid, hvis

- det kan dokumenteres, at deltidsansættelsen skyldes de samme forhold, som er årsagen til fleksjobbet eller
- du efter visitationen til fleksjob kommer ud for en social begivenhed som separation eller skilsmisse eller andre ændringer, som kommunen vurderer giver ret til fleksjob på fuldtid, så du kan forsørge dig selv.

I fleksjobbet skal du som minimum have den overenskomstmæssigt fastsatte grundløn, og løn- og arbejdsvilkår



# FLEKSJOB

skal fastsættes i samarbejde med din faglige organisation.

## Løntilskud

Når du er i fleksjob, får din arbejdsgiver et tilskud til din løn fra kommunen.

Tilskuddet er afhængigt af din arbejdssevne i forhold til den konkrete stilling og udgør enten halvdelen eller to tredjedele af den mindste overenskomstmæssige timeløn på det aktuelle ansættelsesområde.

For fleksjob oprettet efter 1. juli 2006 er der fastsat et loft for beregningen af tilskuddsdelen.

Lønnen i fleksjobbet kan aftales til en højere løn uanset størrelsen af kommunens tilskud til arbejdsgiveren.

## Hjælpemidler

Du kan få hjælp til personlig assistance, mentorordning, arbejdsredskaber, mindre arbejdspladsindretninger og kortvarige kurser, når

- du skal ansættes eller er ansat i fleksjob,

- arbejdsredskabet eller arbejdspladsindretningen kompenserer dine begrænsninger i arbejdssevnen og
- hjælpen har afgørende betydning for, at du kan fastholde eller opnå ansættelse i et fleksjob.

## Opfølgning under ansættelse

Kommunen skal følge op på fleksjobbet senest seks måneder efter det er oprettet og herefter hver 12. måned. Det er for at vurdere, om du stadig har ret til fleksjobbet, om tilskuddsdelen til din arbejdsgiver er korrekt og for at afklare, om du har behov for anden hjælp, fx arbejdsredskaber eller revalidering.

## Rettigheder under sygdom og barsel

Du har ret til løn under sygdom efter overenskomstens sædvanlige regler, og din arbejdsgiver får sygedagpengerefusion fra første sygedag.

Bliver du gravid eller skal adoptere, gælder de samme regler for barselsorlov og løn som ved en almindelig ansættelse.

## **Ferie**

Du optjener ret til ferie med løn efter overenskomstens sædvanlige regler. Har du ikke optjent ferie med løn, kan du søge kommunen om ledighedsydelse under ferie (se nedenfor).

## **Ledighedsydelse**

Hvis du ikke kan starte i et fleksjob, umiddelbart efter du er visiteret til et, har du mulighed for at få ledighedsydelse. Det er en betingelse, at du enten modtager sygedagpenge (eller ville være berettiget hertil) eller revalideringsydelse på det tidspunkt, kommunen godkender dig til fleksjob.

Ledighedsydelsen udbetales af kommunen frem til, du starter i fleksjobbet.

Ledighedsydelsen svarer til gennemsnittet af de seneste tre måneders lønindtægt. Den kan dog ikke overstige 91% af den maksimale arbejdsløshedsdagpengesats og skal mindst udgøre 82%. Se aktuel sats på [www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk).

Har du indtægter, skal de modregnes i ledighedsydelsen. Ydelser fra PKAs bistandsfond modregnes ikke.

## **Særlig ydelse**

Hvis du ikke har ret til ledighedsydelse, efter visitationen, kan du i stedet få en særlig ydelse, der svarer til ikke-forsørgerbeløbet på kontanthjælp.

## **Ledighedsydelse mellem fleksjob**

Du kan også få ledighedsydelse, hvis du bliver ledig efter en ansættelse i fleksjob. Det er bl.a. en forudsætning, at du stadig opfylder betingelserne for at få et fleksjob, og at du ikke selv er skyld i din ledighed.

## **Opfølgning ved ledighed**

Kommunen skal som minimum have en individuel samtale med dig hver gang, du har været ledig og modtaget ledighedsydelse eller særlig ydelse i sammenlagt tre måneder.

Inden for de første 12 måneders ledighed har du ret til op til seks ugers uddannelse efter eget valg.

# FLEKSJOB

Hvis hverken du eller kommunen efter seks måneder har fundet et fleksjob, kan kommunen henvise dig til anden aktør, fx en privat organisation, der tilbyder at hjælpe med at finde fleksjob. Læs mere på [www.fleksjob2.dk](http://www.fleksjob2.dk)

## **Fleksydelse**

Fleksydelse er en efterlønslignende tilbagetrækningsydelse for personer, der er godkendt til et fleksjob.

Fleksydelse kan udbetales fra efterlønsalderen og frem til pensionsalderen i op til fem år. Fleksydelsen svarer som udgangspunkt til 91 % af den maksimale dagpengesats.

Se sats på [www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk) og læs mere om betingelser og dispensationsregler for fleksydelse på <http://www.arbejdsdirektoratet.dk>

## **Medlemskab af DSA**

Når du er godkendt til fleksjob, kan du ikke længere få fx arbejdsløshedsdagpenge eller efterløn fra DSA. Der er





derfor ikke længere grund til at være medlem.

Når kommunen har godkendt dig til fleksjob, bliver du automatisk tilmeldt fleksydelsesordningen. Kommunen sender et brev til dig med et skema, hvor du skal oplyse om din anciennitet i a-kasse(r) og efterlønsordningen. Du skal sende skemaet til DSA, som attesterer eller udfylder skemaet. Du skal samtidig vedlægge din skriftlige udmeldelse af DSA.

Når du har fået brev fra kommunen om den endelige tilmelding til fleksydelsesordningen, skal du sende kopi af brevet til DSA. Herefter vil du blive udmeldt af DSA.

Hvis du ikke ønsker at være med i fleksydelsesordningen, skal du blot sende din skriftlige udmeldelse til DSA, når du er godkendt til fleksjob. Du er først udmeldt fra den dag, vi modtager din skriftlige udmelding.

# FØRTIDS- PENSION

For at få ret til førtidspension skal din arbejdsevne være varigt nedsat i forhold til ethvert erhverv og i et sådan omfang, at du ikke kan forsørge dig selv. Førtidspension kan derfor ikke tilkendes, hvis du kan varetage et fleksjob.

Som hovedregel skal alle relevante muligheder for at forbedre din arbejdsevne være afprøvet i praksis, fx ved en virksomhedspraktik. Der skal således foreligge dokumentation for, at din arbejdsevne ikke varigt kan forbedres.

Din nedsatte arbejdsevne skal være dokumenteret i ressourceprofilen. Se side 7.

## **Sagens start**

En førtidspensionssag starter den dag, hvor kommunen afgør, at sagen skal behandles efter reglerne om førtidspension. Det præcise tidspunkt skal fremgå af sagen.

Du kan også selv søge om førtidspension. Men du skal være opmærksom

på, at kommunen så træffer afgørelse ud fra de oplysninger, der allerede er i din sag samt din ressourceprofil. Det er vigtigt, at du får udførlig vejledning i kommunen om konsekvenserne af selv at søge førtidspension.

## **Afgørelse**

Kommunen skal senest tre måneder efter sagens start træffe afgørelse om din ret til førtidspension. Kan fristen ikke overholdes, skal kommunen orientere dig om årsagen samt om den forventede sagsbehandlingstid.

## **Hvor stor er førtidspensionen?**

Førtidspension består af én ydelse, som er skattepligtig.

Er du enlig, udgør pensionen et beløb, der svarer til de maksimale arbejdsløshedsdagpenge. Er du gift, er det 85% af dagpengeniveauet. Se aktuel sats på [www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk).

Har du indtægter af en vis størrelse udover pensionen, reduceres pensionen. Er du gift eller samlevende,



indgår både din og din ægtefælles/  
samlevers indtægt i beregningen.

For konkret vejledning kan du kontakte  
din kommune. Du kan også selv be-  
regne pensionen på <http://borger.dk/>  
under »Førtidspension«, der findes  
under »Penge, skat og pension«.

### **Medlemskab af DSA**

Det er som udgangspunkt en god idé  
at bevare medlemskabet af DSA,

indtil kommunen har afgjort, om du  
kan få førtidspension. Får du bevilget  
pensionen, kan du sende din ud-  
meldelse til DSA vedlagt kopi af  
bevillingsskrivelsen.

Hvis du får dagpenge eller efterløn fra  
DSA og samtidig søger om førtidspen-  
sion, skal du huske at orientere DSA,  
da du som udgangspunkt ikke kan få  
ydelserne, mens sagen bliver behand-  
let i kommunen.

# FØRTIDS- PENSION

Kommunen skal orientere DSA både, når en pensions sag begyndes, og når den er afgjort.

## **NYTTIGE OPLYSNINGER VED BEVILLING AF FØRTIDSPENSION:**

### **Boligstøtte**

Du kan søge om boligstøtte til leje-, andels- og ejerboliger.

### **Ejendomsskat**

Du kan optage lån i kommunen til betaling af ejendomsskatterne.

### **Udbetaling**

Førtidspension udbetales månedsvis bagud med virkning senest tre måneder, efter sagen er begyndt.

### **Feriepenge**

Du kan få attesteret dit feriekort fra tidligere arbejdsgiver i kommunen.

### **Lønmodtagernes Dyrtidsfond**

Du kan få dit indestående i Lønmodtagernes Dyrtidsfond udbetalt, når du

har fået bevilget førtidspension. Dette gælder også, hvis du får tjenestemandspension.

### **ATP**

Kommunen indbetaler bidrag til ATP. Du betaler selv en tredjedel af bidraget.

Du har desuden mulighed for at betale bidrag til den supplerende arbejdsmarkedspension.

### **Arbejde og førtidspension**

Du må godt arbejde nogle timer om ugen, selv om du får førtidspension. Det er vigtigt, at du rådfører dig med kommunen om omfanget og om indtægtens betydning for pensionen.

Hvis du ikke kan arbejde på normale vilkår, kan der være mulighed for, at kommunen kan tilbyde dig et job med løntilskud. Du kan læse mere om job med løntilskud på Center for Ligebehandling af Handicappedes hjemmeside.

### **Tjenestemandspension**

For at få tilkendt kvalificeret svagelig-

hedspension skal din erhvervsevne være nedsat med mindst to tredjedele. Pensionen er ikke betinget af, at der er tilkendt førtidspension fra kommunen.

Størrelsen af den kvalificerede svagelighedspension fastsættes ud fra den pensionsalder, som du ville opnå, hvis

du blev ved med at arbejde indtil det tidspunkt, hvor du normalt ville stoppe på grund af alder.

Du bør kontakte din faglige organisation for nærmere oplysninger om tjenestemandspension.



# RETS- SIKKERHED

Retssikkerhedsloven indeholder en række regler om, hvordan myndighederne skal behandle din sag. Loven har bl.a. til formål at sikre dine rettigheder og indflydelse under sagens behandling i kommunen og sikre en tidlig, helhedsorienteret hjælp.

Senest to uger før en erhvervsrettet foranstaltning ophører, fx sygedagpenge eller revalidering, skal kommunen tage stilling til, om du kan have brug for anden hjælp.

Du har altid mulighed for at få aktindsigt i din sag i kommunen.

Inden kommunen kommer med en negativ afgørelse – dvs. du ikke får det, du søger om – skal den foretage en partshøring. Dette betyder, at du skal have mulighed for at læse og udtale dig om de oplysninger, der ligger til grund for kommunens afgørelse, hvis du ikke allerede er bekendt med oplysningerne.



# KLAGE

Er du utilfreds med kommunens afgørelse, kan du klage over afgørelsen til Beskæftigelsesankenævnet. Du har ret til at få en skriftlig afgørelse med begrundelse for beslutningen. Inden du klager, kan det være hensigtsmæssigt at få aktindsigt. Klagefristen er på fire uger.

Du skal sende klagen til kommunen, der herefter revurderer sagen. Hvis kommunen fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til Beskæftigelsesankenævnet.

Beskæftigelsesankenævnets afgørelse er endelig. Ankestyrelsen kan dog behandle din sag, hvis den er af principiel eller generel betydning.



# HJÆLPE- MULIGHEDER I PENSIONS- KASSEN PKA

## VED SYGDOM

### **Bidragsbetaling**

Hvis du bliver syg, og af den grund mister dit arbejde, stopper indbetalingen til din pensionsordning. I den situation kan du søge PKA om at betale dit pensionsbidrag, så betalingen fortsætter. Dermed bevarer du uændret dine rettigheder i PKA.

Bidragsbetalingen begynder tidligst, når du ikke længere får løn og har været syg i mere end tre måneder.

Som hovedregel kan bidragsbetalingen gives i en samlet periode på to år.

### **Supplerende bidragsbetaling**

Nedsætter du din arbejdstid på grund af sygdom, kan du søge PKA om supplerende bidragsbetaling. Herved fortsætter pensionsopsparingen uændret. Den supplerende bidragsbetaling tildeles for et år ad gangen og kan som udgangspunkt gives i maksimalt tre år.

### **Bistandsfondsydelse**

Du kan søge om økonomisk hjælp fra bistandsfonden, hvis pensionskassen betaler pensionsbidraget. Hjælpen kan bevilges, hvis dit indtægtstab i forbindelse med sygdomsperioden giver økonomiske problemer.

Hvor meget, der kan ydes fra bistandsfonden, beror på et skøn over din økonomiske situation samt øvrige hjælpemuligheder.

Bemærk! Hvilende medlemmer i PKA samt medlemmer, der er med i en opsparingsordning, kan ikke få ovennævnte midlertidige ydelser.

### **Sum ved visse kritiske sygdomme**

Bliver du alvorligt og livstruende syg, inden du fylder 65 år, kan du få udbetalt en sum, der svarer til 25% af din sum ved død. Er diagnosen stillet før 1. januar 2005, er summen mindre. Se listen over sygdommene på [www.pka.dk](http://www.pka.dk)

Siden 1. juli 2006 er det muligt at få udbetalt sum ved visse kritiske sygdomme to gange, hvis du får stillet to diagnoser, der er uafhængige af hinanden.

Sum ved visse kritiske sygdomme kan ikke udbetales til hvilende medlemmer af PKA.

### **Ved revalidering**

PKA kan bevilge såvel bidragsbetaling som bistandsfundsydelse under revalideringsforløb.

### **Ved fleksjob**

Får du ledighedsydelse, efter du er visiteret til fleksjob, kan du søge bidragsbetaling og bistandsfundsydelse i PKA frem til etablering af fleksjobbet.

Kommer du i fleksjob hos din nuværende arbejdsgiver, skal pensionsbidraget indbetales uændret, hvis lønnen i fleksjobbet bliver mindre.

Bliver du ansat i et fleksjob hos en ny arbejdsgiver med en lavere løn end

hidtil, kan du søge om supplerende bidragsbetaling fra PKA, så længe du er ansat i fleksjobbet.

Hvis fleksjobbet er inden for et andet fagområde med en anden pensionsordning, kan du vælge at forsætte med at indbetale til PKA og dermed bevare din hidtidige pensionsordning. Du kan også søge om supplerende bidragsbetaling fra PKA, så længe du er ansat i fleksjobbet, hvis pensionsbidraget er mindre end tidligere.

### **Ved førtidspension**

Du kan få førtidspension fra PKA,

- hvis du ikke modtager alderspension
- hvis du er under 65 år, når ansættelsen med bidragsindbetaling er ophørt og
- du har fået bevilget førtidspension i kommunen efter 1. juli 2005
- eller du har fået forlænget udbetalingen af sygedagpenge som følge af livstruende, uhelbredelig sygdom

Førtidspensionen fra PKA bevilges fra samme tidspunkt som førtidspension-

en fra kommunen dog tidligst fra det tidspunkt, hvor du ikke længere får løn. Størrelsen kan du se på den årlige pensionsoversigt, du får fra PKA.

Indtægten fra førtidspensionen fra PKA tæller med i indkomstopgørelsen, når den offentlige førtidspension beregnes.

### **Sum ved førtidspension**

Får du førtidspension fra PKA, inden du fylder 60 år, kan du få udbetalt en sum. Beløbet nedsætter din sum ved død med 25%.

Sum ved førtidspension kan ikke udbetales til hvilende medlemmer af pensionskassen.

Du kan få flere oplysninger om hjælpemulighederne i PKA på tlf. 39 45 45 45 eller på [www.pka.dk](http://www.pka.dk), hvor du også kan få ansøgningskemaer med mere.





# NYTTIGE ADRESSER

Dansk Sygeplejeråd  
Sankt Annæ Plads 30, Postboks 1084  
1008 København K  
Tlf.nr. 3315 1555  
[www.dsr.dk](http://www.dsr.dk)

Danske Bioanalytikere  
Sankt Annæ Plads 30, Postboks 74  
1003 København K  
Tlf.nr. 4695 3535  
[www.dbio.dk](http://www.dbio.dk)

Danske Sundhedsorganisationers Arbejds-  
løshedskasse  
Sankt Annæ Plads 30, Postboks 2080  
1013 København K  
Tlf.nr. 3315 1066  
[www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk)

Foreningen af radiografer i Danmark  
H.C. Ørstedsvej 70, 2.tv  
1879 Frederiksberg C  
Tlf. nr. 3537 4339  
[www.radiograf.dk](http://www.radiograf.dk)

Jordemoderforeningen  
Sankt Annæ Plads 30, Postboks 2217  
1018 København K  
Tlf. nr. 4695 3400  
[www.jordemoderforeningen.dk](http://www.jordemoderforeningen.dk)

Ergoterapeutforeningen  
Nørre Voldgade 90  
1358 København K  
Tlf. nr. 3341 4700  
[www.etf.dk](http://www.etf.dk)

Danske Fysioterapeuter  
Nørre Voldgade 90  
1358 København K.  
Tlf. nr. 3341 4620  
[www.fysio.dk](http://www.fysio.dk)

Pensionskassen PKA  
Tuborg Boulevard 3  
2900 Hellerup  
Tlf. nr. 3945 4545  
[www.pka.dk](http://www.pka.dk)

Beskæftigelsesministeriet  
[www.bm.dk](http://www.bm.dk)

Arbejdsdirektoratet  
[www.adir.dk](http://www.adir.dk)

Det centrale Handicapråd  
[www.dch.dk](http://www.dch.dk)

[www.fleksjob2.dk](http://www.fleksjob2.dk)  
[www.ijobnu.dk](http://www.ijobnu.dk)  
[www.minarbejdsevne.dk](http://www.minarbejdsevne.dk)  
[www.socialtengagement.dk](http://www.socialtengagement.dk)  
[www.lafs.dk](http://www.lafs.dk)





DANSKE SUNDHEDSORGANISATIONERS  
ARBEJDSLØSHEDSKASSE

SANKT ANNÆ PLADS 30  
POSTBOKS 2080  
1013 KØBENHAVN K

TELEFON 33 15 10 66  
FAX 33 14 66 06  
[dsa@dsa-akasse.dk](mailto:dsa@dsa-akasse.dk)  
[www.dsa-akasse.dk](http://www.dsa-akasse.dk)